

CASUS WETENSCHAPPELIJKE INTEGRITEIT

2020

Vermoeden handelen in strijd met regels WI bij uitvoeren audit - ongegrond

Universiteit Leiden

Onderwerp van de klacht: Klager vermoedt dat Beklaagde in strijd met de regels omtrent wetenschappelijke integriteit heeft gehandeld bij het uitvoeren van een audit op een artikel.

Advies CWI d.d. 28 maart 2019:

Advies van de Commissie Wetenschappelijke Integriteit van Universiteit Leiden, hierna: "de Commissie"

Klager: [Naam],

tegen

Beklaagde: [Naam].

Het verloop van de procedure

Bij brief van 10 november 2017 heeft Klager een klaagschrift tegen Beklaagde ingediend wegens vermoede inbreuk op de wetenschappelijke integriteit.

Op 12 maart 2018 heeft zij het College van Bestuur geadviseerd Klager in het klaagschrift niet-ontvankelijk te verklaren, omdat de klacht niet ziet op een schending van de wetenschappelijke integriteit (CWI [nummer]).

Het College van Bestuur heeft dit advies op 4 april 2018 in een aanvankelijk oordeel overgenomen.

Klager heeft zich hiermee niet kunnen verenigen en heeft het LOWI verzocht advies uit te brengen over het aanvankelijk oordeel. Het LOWI heeft, verkort weergegeven, geadviseerd om het onderzoek naar de klacht te heropenen en het CWI te verzoeken deze alsnog inhoudelijk te beoordelen. Hierbij heeft het LOWI, overwegende of de toetsing aan de Gedragscode ten volle diende te gebeuren of een meer marginale toetsing zou volstaan, gesteld dat rekening gehouden kon worden met de aard van het werk, en in casu getoetst kan worden of in redelijkheid is voldaan aan de principes van de Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening.

Het College van Bestuur heeft deze Commissie wederom verzocht de klacht te behandelen. De Commissie heeft hieraan gehoor gegeven.

Op 31 januari 2019 heeft een hoorzitting plaatsgevonden. Klager is in persoon verschenen in bijzijn van [naam collega], als [aanstelling] werkzaam op dezelfde afdeling als Klager. Beklaagde is diezelfde dag separaat van Klager gehoord. De betrokkenen zijn op de hoogte gesteld van hetgeen ter zitting is verhandeld.

Klacht

Klager heeft in het klaagschrift toegelicht dat hij met twee andere onderzoekers een artikel heeft gepubliceerd in het tijdschrift [naam tijdschrift] over [onderwerp artikel]. Het artikel werd in diverse media kritisch ontvangen en heeft geleid tot Kamervragen. Dit vormde voor het College van Bestuur van de [Universiteit 3], waar Klager is aangesteld, aanleiding om een audit te laten uitvoeren naar het artikel en het onderzoek dat daaraan ten grondslag ligt. Deze audit is uitgevoerd door een commissie, bestaande uit Beklaagde [Universiteit Leiden]) en [medebeklaagde] ([Universiteit 2]). Deze commissie heeft een drietal onderzoeksvragen van het College van Bestuur [Universiteit 3] als uitgangspunt genomen. De bevindingen van de audit zijn neergelegd in een rapport

Klager is van mening dat Beklaagde bij de uitvoering van de audit de regels voor wetenschappelijke integriteit als opgenomen in de ALLEA-code 2017 heeft geschonden. Klager wijst er in dit kader op dat hij tijdens het onderzoek is misleid, omdat hij onvoldoende is gekend in de totstandkoming van het rapport, er bronnen zonder toestemming zijn gebruikt en de vertrouwelijkheid is geschonden. Tevens is Klager van mening dat Beklaagde de regels voor wetenschappelijke integriteit heeft geschonden vanwege de inhoud van het rapport. Klager merkt op dat de inhoud van het rapport onjuist is en blijkt geeft van eenzijdigheid en vooringenomenheid. De auditoren hebben tevens geen rekening gehouden met wetgeving op het gebied van privacy en gelijke behandeling. Klager verklaart dat als gevolg van dit onzorgvuldig handelen, de reputatie van hem en de overige onderzoekers is geschaad en er bovendien een onveilige werksituatie is ontstaan.

Ontvankelijkheid

Het klaagschrift voldoet aan de door de Klachtenregeling Wetenschappelijke Integriteit Klachtregeling Wetenschappelijke Integriteit Universiteit Leiden & Leids Universitair Medisch Centrum (hierna: de Regeling) gestelde eisen en is derhalve ontvankelijk.

Juridisch kader

In De Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening is 2014, voor zover hier relevant, het volgende bepaald:

Preambule

1. De code is van toepassing op de wetenschapsbeoefening, waaronder wordt verstaan wetenschappelijk onderwijs en onderzoek aan alle universiteiten die hebben verklaard deze code tot uitgangspunt te nemen. Preciezer gezegd is de code opgesteld voor de individuele wetenschapsbeoefenaar, dat zijn allen die betrokken zijn bij wetenschappelijk onderzoek en onderwijs binnen de kaders van een universiteit, met inbegrip van studenten. De code heeft ook betrekking op degenen die bestuurlijke verantwoordelijkheid dragen voor de wetenschapsbeoefening.

In de Regeling is, voor zover hier relevant, het volgende bepaald:

Artikel 1

1. Definities

1.1. Tenzij uit de tekst van de Klachtregeling anders blijkt, hebben de volgende begrippen de navolgende betekenis in deze Klachtregeling:

Schending van de wetenschappelijke integriteit: handelen of nalaten in strijd met de Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening alsmede, voor zover het betreft een Medewerker van LUMC, de researchcode LUMC;

Standpunt Beklaagde

Beklaagde heeft in het verweerschrift naar voren gebracht dat het CvB van de [Universiteit 3] hem heeft benaderd met de vraag of hij een audit wilde uit te voeren. Doel van de audit was een bijdrage te leveren aan de discussie over wetenschappelijke integriteit in kwalitatief onderzoek naar en onder moeilijk bereikbare doelgroepen en naar controversiële kwesties.

Beklaagde geeft aan dat het CvB van de [Universiteit 3] de onderzoeksvragen heeft geformuleerd. Die onderzoeksvragen betreffen een reflectie op thema's rond wetenschappelijke integriteit, te weten transparantie ten aanzien van perspectieven van onderzoekers over mogelijke vooringenomenheid en/of een 'conflict of interest', anonimiteit van respondenten en beschikbaarheid van onderzoeksmateriaal voor collega-wetenschappers. Beklaagde heeft aan de hand van de geformuleerde onderzoeksvragen gesprekken gevoerd met de onderzoekers en andere betrokkenen, om hun visie op en ervaringen met betrekking tot de casus in beeld te krijgen. Het doel van deze gesprekken was niet een oordeel te vellen over de casus, maar mogelijke leerpunten te formuleren, en zodoende een aanzet te doen tot verdere reflectie binnen het onderzoeksinstituut en de faculteit.

Beklaagde geeft aan dat uit het onderzoek volgde dat er beperkingen waren aan de mogelijkheden van transparantie en openheid. Op basis hiervan zijn aanbevelingen geformuleerd. Beklaagde benadrukt dat in het rapport geen uitspraken worden gedaan over de wetenschappelijke integriteit van de onderzoekers, maar lessen worden getrokken uit de gang van zaken rond de casus. De conclusies en aanbevelingen, gericht aan het CvB van de [Universiteit 3] als opdrachtgever, liggen op het vlak van de onderzoekscultuur. Ze betreffen onder andere het belang van transparantie over eigen vooringenomenheden, bijvoorbeeld in publicaties, en het zoeken naar mogelijkheden om bronnen te delen, met in achtname van bescherming van proefpersonen.

Met betrekking tot de gevolgde procedure merkt Beklaagde op dat de audit heeft plaats gevonden in opdracht en ten behoeve van het CvB van de [Universiteit 3]. De onderzoekers, onder wie Klager, waren op de hoogte van de opdracht en het doel van de audit, en hebben aan de gesprekken meegewerkt. Daarnaast hebben de onderzoekers inzage gegeven in een aantal stukken die betrekking hebben op het onderzoek en hebben zij zowel mondeling als schriftelijk hun visie gegeven op het onderzoek. Beklaagde is derhalve van mening dat sprake is geweest van geïnformeerde toestemming, voor zover daar al sprake van moet zijn in een dergelijk onderzoek.

Daarnaast wijst Beklaagde erop dat Klager inzage heeft gekregen in het conceptrapport, met de mogelijkheid om eventuele feitelijke onjuistheden te corrigeren.

Na lezing van het concept heeft Klager laten weten dat het rapport onjuistheden bevatte en dat hij geen toestemming gaf voor openbaarmaking. Dit standpunt is voorgelegd aan het CvB [Universiteit 3]. De opdrachtgever is vervolgens met Klager in gesprek getreden. De uitkomst van het gesprek was dat het CvB [Universiteit 3] besloot het rapport, na correctie van feitelijke onjuistheden, te publiceren.

Beklaagde benadrukt dat het rapport, alhoewel gebruik is gemaakt van de informatie uit de gesprekken met de onderzoekers en van het door hun gedeelde materiaal, een reflectie is op de gang van zaken rond de casus die publiek bekend was, zowel uit het gepubliceerde artikel als uit de berichtgeving in de media. Waar op basis van de gesprekken nieuwe informatie is vermeld, was geen aanleiding te denken aan een risico op reputatieschade of onveilig werkklimaat.

Beoordeling

De Commissie dient een oordeel te geven op de door Klager geuite klacht. Hij overweegt daartoe als volgt.

De Commissie constateert dat de klachten van Klager hun oorsprong vinden in het rapport van de audit en de procedure die is gevolgd bij de totstandkoming daarvan. De audit is uitgevoerd op initiatief van het College van Bestuur van de [Universiteit 3]. Dit College heeft ook de onderzoeksvragen geformuleerd en heeft het kader geschetst waarbinnen het onderzoek zou moeten plaatsvinden. Het College heeft dit gedaan vanuit zijn verantwoordelijkheid als bestuurder van de universiteit en was in die zin niet direct betrokken bij het onderzoek waarop de audit betrekking heeft. Ook Beklaagde is voorafgaand aan de audit op geen enkele wijze betrokken geweest bij dat onderzoek. Beklaagde is als onafhankelijke deskundige benaderd om de audit uit te voeren.

De klacht van Klager valt naar het oordeel van de Commissie uiteen in twee delen, te weten klachten over de door Beklaagde gevolgde procedure en klachten over de inhoud van het rapport.

Met betrekking tot de klachten over de gevolgde procedure overweegt de Commissie als volgt. Klager heeft in dit kader naar voren gebracht dat hij het conceptrapport ter inzage zou krijgen, om eventuele onjuistheden recht te zetten. Het is niet in geding dat Klager een eerste concept heeft ontvangen en gecorrigeerd. De versie die hierop volgde heeft Klager ingezien, maar hij mocht deze niet corrigeren. Klager heeft er in dit kader op gewezen dat hem was toegezegd dat met hem overleg zou worden gevoerd over de definitieve versie van het rapport.

Daarnaast zou zonder toestemming van Klager onderzoeksmateriaal zijn gebruikt voor het rapport. Klager acht deze handelwijze in strijd met de wetenschappelijke integriteit.

Het is de Commissie gebleken dat Beklaagde samen met de tweede auditor wel heeft afgesproken hoe zij het de audit zouden vormgeven en hoe zij te werk zouden gaan. Deze 'spelregels' zagen onder meer op de wijze van verslaglegging van de interviews en het voorleggen van het concept advies aan Klager.

Het is de Commissie niet gebleken dat Beklaagde is afgeweken van deze spelregels. Ook is niet gebleken dat het handelen conform deze spelregels strijdig zou zijn met de regels omtrent de wetenschappelijke integriteit. Daarbij is overwogen dat Klager vooraf inzage heeft gehad in het rapport en dat de door hem aangegeven correcties in ieder geval deels zijn overgenomen. Dat de auditors geen gehoor hebben gegeven aan een tweede verzoek om correctie maakt dat niet anders. Het was immers hun opdracht om het onderzoek van Klager te evalueren en hun bevindingen daarover te rapporteren aan het College van Bestuur. Dit kan echter niet worden aangemerkt als een schending van procedurele regels die gelden voor wetenschappelijk onderzoek. Bovendien was het rapport op het moment dat Klager

voor de tweede maal hem zienswijze daarop kenbaar maakte al aan het College van Bestuur toegezonden en hebben de auditors deze zienswijze aan het College toegezonden.

De stelling van Klager dat hij de toestemming voor het gebruik van onderzoeksmateriaal heeft ingetrokken en dat het derhalve geen onderdeel mocht zijn van het rapport, volgt de Commissie niet.

In het rapport wordt weliswaar verwezen naar het onderliggende onderzoeksmateriaal dat is gebruikt voor het bewuste artikel, maar dit is slechts instrumenteel gebruikt om de onderzoeksopdracht te kunnen uitvoeren. Er is met andere woorden geen gebruik gemaakt van de inhoud van de onderzoeksmateriaal, maar dit onderzoeksmateriaal is gebruikt om inzage te geven in de wijze waarop het onderzoek tot stand is gekomen. Dit was juist een essentieel onderdeel van de onderzoeksopdracht en oordeelsvorming kon zonder kennisname van dit materiaal niet plaatsvinden.

De stelling van Klager, dat de auditors het materiaal (bijvoorbeeld gespreksverslagen) dat tijdens de audit is vergaard niet zonder toestemming hebben mogen gebruiken, volgt de Commissie niet. Gezien de aard van de audit die Beklaagde heeft uitgevoerd, kan niet worden gesteld dat de auditors vooraf een 'informed consent' diende te verkrijgen van de betrokkenen.

Bovendien was het voorafgaande aan de audit zonneklaar waar de gesprekken en het verkregen onderzoeksmateriaal voor dienden en waarvoor het zou worden gebruikt. Beklaagde heeft derhalve ook op dit punt niet gehandeld in strijd met de wetenschappelijke integriteit.

Met betrekking tot het tweede deel van de klacht, dat ziet op de inhoud van het rapport, overweegt de Commissie het volgende.

Beklaagde heeft in dit kader naar voren gebracht dat de audit niet het doel had om het (onderliggende) onderzoek van Klager als zodanig te beoordelen. Aan de hand van dat onderzoek is bekeken wat er van geleerd kan worden en is nagegaan hoe ([naam vakgebied]) onderzoekers om moeten gaan met onderzoek waarbij de persoonlijke betrokkenheid van de onderzoekers een rol kan spelen. Het was de bedoeling dat het rapport een bijdrage zou leveren aan deze discussie. Daarbij zijn wel een aantal vragen gesteld bij keuzes die tijdens het onderzoek zijn gemaakt.

De Commissie kan Beklaagde hierin volgen, in die zin dat de onderzoeksopdracht van het College van Bestuur, en ook het rapport, het doel had een bijdrage te leveren aan de discussie binnen de [naam vakgebied].

In het klaagschrift wordt een groot aantal punten voren gebracht waarvan Klager van mening is dat deze niet juist zijn en die daarmee een inbreuk op de wetenschappelijke integriteit opleveren. De Commissie heeft kennis genomen van al hetgeen Klager in dit kader naar voren heeft gebracht.

Dit heeft tot de overtuiging geleid dat alles wat door Klager in dit kader naar voren is gebracht, ziet op een verschil van inzicht. Noch in de klacht, noch in hetgeen Klager mondeling naar voren heeft gebracht, noch desgevraagd is iets naar voren gekomen dat in de richting van schending van de wetenschappelijke integriteit komt.

Als voorbeeld noemt de Commissie hetgeen naar voren is gebracht in het klaagschrift bij [onderdeel klacht], waar de keuze van het tijdschrift wordt besproken. Klager brengt naar voren dat de auditoren verzuimd hebben te vermelden wat de redenen van de onderzoekers zijn geweest om in het bewuste tijdschrift te publiceren.

Beklaagde heeft in dit kader gesteld dat de redenen voor de keuze van het medium door de onderzoekers niet worden betwist, maar dat het de auditoren ging om de beperkingen die dat medium kende. Hierdoor kon te weinig aandacht worden besteed aan de onderliggende onderzoeksmethodiek.

Uit deze klacht blijkt naar oordeel van de Commissie dat Klager vindt dat de auditoren op dit punt een verkeerde maatstaf hebben gebruikt of een verkeerde keuze hebben gemaakt bij de audit. Klager is immers van mening dat de auditoren ten onrechte de beweegredenen van de onderzoekers niet hebben vermeld, terwijl de auditoren naar voren hebben willen brengen dat de keuze voor het medium wellicht anders had gekund.

De Commissie is van oordeel dat de keuzes die de auditoren hebben gemaakt door Klager bekritiseert kunnen en mogen worden, maar dit leidt niet tot de conclusie dat Beklaagde daarmee in strijd met de wetenschappelijke integriteit heeft gehandeld.

De Commissie is van oordeel dat alle door Klager naar voren gebrachte klachten zijn terug te voeren op dergelijke verschillen van inzicht, al dan niet het gevolg van keuzes die de auditoren hebben gemaakt bij het uitvoeren van de audit. Zoals gezegd betekent dit niet dat er in strijd met de wetenschappelijke integriteit is gehandeld.

Advies van de Commissie

De Commissie adviseert het College van Bestuur de klacht ongegrond te verklaren.

Aanvankelijk oordeel College van Bestuur d.d. 24 april 2019: Het advies van de Commissie wordt overgenomen en de klacht wordt ongegrond verklaard.

Advies LOWI d.d. 13 januari 2020

Klager heeft de klacht voorgelegd aan het LOWI. Het advies van het LOWI luidt, verkort weergegeven dat het verzoek van Klager gegrond, voor zover het de inrichting van de procedure betreft en voor het overige ongegrond. Het volledige advies te lezen is op de website van het LOWI.

Definitief oordeel van het College van Bestuur d.d. 7 april 2020: Het College stelt als definitief oordeel vast dat de klacht inzake wetenschappelijke integriteit ongegrond is.

Voorts ziet het College in het LOWI-advies een aanwijzing om met College van Bestuur van de [Universiteit 3] in contact te treden om de zorgvuldigheid met betrekking tot de inrichting van de auditprocedure te bespreken.